

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

75. Conuersio mira matronae Principis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

mani altera, in Pulocambis, vel ut eam appellant indigenæ Chingini Prouincia. Illic & regno ubique vniuerso conuenit nobis illustrem famam, præclara Regis de nobis opinio, quos lib. nter & crebro suis Principibus laudabat, velut homines sinceræ probitatis, & virtutum præstantia insignes, tuebatúrque aduersus calumniatores. Cui Regi erga nos animo accessit libri editio de Christianis dogmatis & præceptis, quæ Deo placuit multis tum rerum prodigijs tum magnis de publicis sancire, expulsionem potissimum malorum dæmonum, ex occupatis corporibus, & locis. Vix enim aliud orbe toto in Regnum tyrannidem suam exercent crudelius quam in Cocincina & Tunchino. Plena illic magis, veneficis, incantatoribus omnia; & maleficis partim lemuribus, belluino instinctu ethnicos infelices continuo vexare solitis; partim quò blandiùs, ed crudeliùs, & execrabilis in eos facere. Subire in familias tanquam domestici, seque in eas velut transcribere, ad ea haud profus opera quæ puros, & liberos spiritus deceant, nisi forte quos Christus in porcos immisit. Dementatis ergo, vel correptis ab nefario amatore, certa erat ad frugem, & libertatem via, si dumtaxat semel aures præbuisent Christianam doctrinam replicanti. Arreptitios, spectorum obiectu, & strepitu; veneficis quolibet, aut morbo fascinosos, simplex de ligno crux de collo appensa liberabat; & patieribus affixa domos ab omni Dæmonum infestatione. Auarè tamen Patrum laboribus, conuersionum respondebat messis, & quidem illic ubi potissimum exerebant illos contentiùs, Turoni videlicet quæstuosissimo Regni emporio; Caciari, Principis regia, Literatis frequenti; & Nuocmani; Pulocambis Prouinciæ vrbe primaria. Ex iis Buzomius, & Pinna concionum assiduitate, & conuersione priuatim ac publicè cum Literatis & Bonziis crebra, vnum tulere veri rectique approbationem, & gratiam; mutationem in melius nullam; quoad Deus illorum operam ope sua præsentem fortiorer. Placuit interim experiri plufne aliquid possent in castellis, & pagis quam in colluue urbium, iis vitijs inquinatissima quæ Deum longius ab homine arcet, processitque res supra votum, nouos instituit Christianorum cætus, esto exiguos sed multos; esto ex vili, & simplici collectos aratorum & opificum plebe, verum faciles ad diuina, & salutis curam, vitæque innocentissimæ, quam esse sibi gratissimam, beneficentia supra communem singulari non raro significabat Deus. Ne tamen alibi nostrorum labor videatur exisse prorsus in vacuum, subdam hic aliquos, quorum illustris & potens authoritas multos suo exemplo ad Christum pertraxit. Primas in iis meretur matrona Nuocmanensis potentissimi vxor Mandarinum, gratiosissimi apud regem, & in aula, rebúsque publicis apprime versati, ambo erga Buzomium mirè comes quod hominis affabilitate, modestia, & vitæ candore plurimum caperentur cæterum ab eo de religione audiendo alienissimi, ut qui facinorosi sacrificuli doctrinæ acquiescerent penitus, Banci vobulo

75.
Conuersio
mira matro-
næ Principis.

bulo, professione Bonziji, palam voluptarij, fœdi & triumphatorum mariti quod alendis pluribus non esset; loco tamen haud inferiori adorari volebat à suis sequacibus, quàm monticoe Bonziji, victu culeque horribiles, quem illi honorem, eloquentiæ gratia tam efficaciter obtrinebat, vt vulgo diceretur auditorium suum incantare. De Deo & anima, futurisque post mortem, bifariam philosophabatur. Vulgo quidem tradebat Deum esse gigantem qui vertice tangeret Orientem; Occidenti plantis insisteret; dextra limites austri; laeva teneret aquilonem. Vniuersum hoc, eius opus esse, non elaboratum in materia illi extranea, sed ductum ex ipsomet suisque distentum in partes quas eius singulis vude essent profusa accommodabat membris, delira inuentu attributione; dictu fœda, & propudiosa. Discipulos vero in scholæ arcano, longè diuersis ad omne flagitium instituebat elementis. Nara videlicet, nascique ex nihilo omnia cum sint planè nihil priusquam esse incipiant; reuersura in nihilum omnia, vt nascituris loco cedant; ex his naturæ alternis vicibus rerum ortu casuque distinctis, longam habebat contextam seriem, quàm particulatim iubebat à suis accurata expendi meditatione, quod diceret, qui semel animo comprehensum haberet, in nihilum redire omnia; esse iam hoc ipso beatum, & beatè victurum quod certè illi non posset obringere cuius missæ in futurum curæ præsentis turbarent voluptates. Hoc philosophantis porci epicurismo imbutum Mandarinum & vxorem, mirum non erat abhorre à scitis Christianis quæ in præsentium contemptu, & futurorum desiderio metugue vertuntur. Sed eum horrorem, gratiæ suæ suauis miraculo diuina bonitas in hunc modum discussit. Agebat Sinoe Mandarinus altero regni sine, legandusque ad regem Cambogiæ, necessariis documentis in aula præmoniebatur, cum ecce nos vxor improuisa in sublimi adit elephante cum aulæ muliebris, & nobilium virorum superbo comitatu, accessit è Patribus, alterum: audire ampliùs de Deo, & lege quam prædicaremus enixè flagitat, de quibus ait, visa sibi omninò grandia quæ audisset; ea si perinde competisset vera & solida, daturam se veritati manus, & Banci Bonziji damnata doctrina Christianismum professuram. Stetit promisso mulier generosa, & pro ingenij perspicacitate, lacis que diuinæ copia; facili, nec longa institutione edocta de omnibus quæ tùm oportebat tùm expetierat, initiatur sacro fonte, faustoque Visulæ nomine insignitur. Sequuntur dominam ex eius familia vndecim, in quibus raræ prudentiæ vir grauis, & laudatissimæ quoque inter suos ante baptismum vitæ Thomæ vocabulum accepit. Reuersus ex aula Mandarinus mirari nudatam penatibus domum, spoliata idolis conclauia, nihil vsquam Deorum apparere; quo euaserint rogare: quidve hoc denique nouitatis? Hic præstans mulier magnalibertate de Deo quem susceperat colendum, & augustissima eius lege tam multo viro edisserit, & tam eleganti commendatione, vt is factum non modo laudaret, sed sequi exemplum decerneret. Noctes igitur viginti, (nam

76.
Conuersiones
in Cocinc.
& disputa-
tiones.